

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 117/2015-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. marca 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], a maloletého [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného otcom [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], právne zastúpených advokátkou JUDr. Máriou Vevurkovou, Štefánikova 269/24, Námestovo, vo veci namietaného porušenia ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na ochranu rodičovstva podľa čl. 41 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na starostlivosť o deti a ich výchovu podľa čl. 41 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na rešpektovanie rodinného života podľa čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj základného práva maloletého [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného otcom [REDACTED], [REDACTED], na rovnaké zaobchádzanie a nediskrimináciu na základe veku podľa čl. 12 Ústavy Slovenskej republiky a jeho základného práva na prístup k odvolaciemu súdu podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 4 P 78/2013 a postupom Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 5 CoP 88/2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] a maloletého [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. februára 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ v 1. rade“), a maloletého [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného otcom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „maloletý sťažovateľ“, spolu ďalej len „sťažovatelia“), ktorí namietajú porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy, základného práva na ochranu rodičovstva podľa čl. 41 ods. 1 ústavy, základného práva na starostlivosť o deti a ich výchovu podľa čl. 41 ods. 4 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na rešpektovanie rodinného života podľa čl. 8 dohovoru, ako aj základného práva maloletého sťažovateľa na rovnaké zaobchádzanie a nediskrimináciu na základe veku podľa čl. 12 ústavy a jeho základného práva na prístup k odvolaciemu súdu podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) postupom Okresného súdu Námestovo (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 P 78/2013 a postupom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 CoP 88/2014.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovatelia sú účastníkmi konania vo veci starostlivosti súdu o maloletého sťažovateľa, ktoré je vedené na okresnom súde pod sp. zn. 4 P 78/2013 a dosiaľ nie je právoplatne skončené. Konanie je vedené na návrh matky maloletého sťažovateľa, ktorý je v konaní zastúpený kolíznym opatrovníkom – Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Námestovo (ďalej len „kolízny opatrovník“).

Na pojednávaní konanom 25. septembra 2014 sťažovateľ v 1. rade prostredníctvom splnomocneného zástupcu podal návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktorým žiadal, aby okresný súd na obdobie 6 mesiacov zveril maloletého sťažovateľa do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov za presne určených podmienok. Okresný súd uznesením sp. zn. 4 P 78/2013 z 25. septembra 2014 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) jeho návrh zamietol bez toho, aby umožnil maloleťmu sťažovateľovi v konaní byť vypočutý. Na základe odvolania podaného sťažovateľom v 1. rade krajský súd uznesením sp. zn. 5 CoP 88/2014 z 18. novembra 2014 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“) potvrdil prvostupňové rozhodnutie ako vecne správne.

Podľa názoru sťažovateľov bolo porušené ich základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom oboch vo veci konajúcich súdov tým, že neumožnili maloleťmu sťažovateľovi byť v konaní vypočutý a povedať slobodne svoj názor. S uvedenou námietkou sťažovateľa v 1. rade vznesenou v ním podanom odvolaní proti uzneseniu okresného súdu sa odvolací súd nevysporiadal. V tejto súvislosti sťažovatelia poukázali na nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 3304/13 z 19. februára 2014.

Sťažovatelia namietali, že obe rozhodnutia konajúcich súdov sú v rozpore s najlepším záujmom dieťaťa, pretože sú „*postavené na porušení práva*“ maloletého sťažovateľa byť v konaní vypočutý, ktoré vyplýva z § 43 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, § 100 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, z čl. 3 ods. 1 a čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa, ako aj zo Všeobecných komentárov č. 10, 12 a 14 k Dohovoru o právach dieťaťa. Podľa sťažovateľov kolízny

opatrovník nie je tou osobou, prostredníctvom ktorej by maloletý sťažovateľ v konaní mohol uplatniť svoje právo byť vypočutý. Uvedené je zrejmé aj z toho, že kolízny opatrovník nepodal odvolanie proti uzneseniu okresného súdu z dôvodu porušenia práva byť vypočutý, a teda nekonal v najlepšom záujme maloletého sťažovateľa.

Keďže okresný súd ani krajský súd sa o „*slobodný názor*“ maloletého sťažovateľa nezaujímal, nekontrolovali činnosť kolízneho opatrovníka v tom zmysle, aby zistili, či pozná názor maloletého sťažovateľa, porušili právo maloletého sťažovateľa na prístup k odvolaciemu súdu.

Sťažovatelia ďalej uviedli, že maloletý sťažovateľ bol diskriminovaný na základe veku tým, že vo veci konajúce súdy odôvodnili zamietnutie návrhu sťažovateľa v 1. rade tým, že nepoznajú názor matky maloletého sťažovateľa, ale súčasne im neprekážalo, že nepoznajú názor maloletého sťažovateľa, o ktorého starostlivosť v konaní ide. Uvedeným postupom bolo porušené právo maloletého sťažovateľa na rovnaké zaobchádzanie podľa čl. 12 ústavy, keďže v rovnakej situácii je chránené a presadzované právo navrhovateľky (matky maloletého sťažovateľa) byť v konaní vypočutá a súčasne je ignorované totožné právo maloletého sťažovateľa.

Sťažovatelia tiež namietali, že postupom okresného súdu a krajského súdu bolo porušené ich právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života zaručené v čl. 19 ods. 2 ústavy a právo na rešpektovanie rodinného života podľa čl. 8 dohovoru, právo na ochranu rodičovstva podľa čl. 41 ods. 1 ústavy a právo na starostlivosť o deti a ich výchovu podľa čl. 41 ods. 4 ústavy. Tieto označené práva boli podľa sťažovateľov porušené v príčinnej súvislosti s porušením ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Na základe uvedeného sťažovateľa navrhl, aby ústavný súd vo veci vydal rozhodnutie, ktorým vysloví porušenie ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46

ods. 1 ústavy, základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy, základného práva na ochranu rodičovstva podľa čl. 41 ods. 1 ústavy, základného práva na starostlivosť o deti a ich výchovu podľa čl. 41 ods. 4 ústavy, „*práva na spravodlivý súdny proces*“ podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na rešpektovanie rodinného života podľa čl. 8 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 P 78/2013, ako aj postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 CoP 88/2014. Vo vzťahu k maloletému sťažovateľovi navrhli vysloviť aj porušenie základného práva na rovnaké zaobchádzanie a nediskrimináciu na základe veku podľa čl. 12 ústavy, ako aj jeho základného práva na prístup k odvolaciemu súdu podľa čl. 36 ods. 1 listiny. Nadväzne na to sťažovatelia navrhli uznesenie krajského súdu zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie, okresnému súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 P 78/2013 a krajskému súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 CoP 88/2014 zakázať pokračovať v porušovaní základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovatelia tiež navrhli priznať im finančné zadosťučinenie a náhradu trov konania.

II.

V zmysle čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)

predpisov každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť aj absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav, a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva,

že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlniteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05).

1. K namietanému porušeniu označených práv maloletého sťažovateľa

Vo vzťahu k maloletému sťažovateľovi ústavný súd v zhode so svojou doterajšou judikatúrou (napr. I. ÚS 181/2012, II. ÚS 667/2013, I. ÚS 58/2013) konštatuje, že sťažovateľ, kvalifikovane zastúpený advokátkou, nepreukázal (nedoložil) aktívnu legitimáciu maloletého sťažovateľa (nar. ██████████), ktorého by vzhľadom na stret jeho záujmov so záujmami rodičov (t. j. aj sťažovateľa ako jeho otca, pozn.) mal zastupovať kolízny opatrovník, a nie jeho otec. Rovnaká výhrada sa týka aj okolnosti, že splnomocnenie pre advokáta v mene maloletého sťažovateľa mal podpísať kolízny opatrovník, a nie otec (sťažovateľ v 1. rade) maloletého. V zmysle § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde kvalifikované splnomocnenie na zastupovanie (každého) sťažovateľa tvorí obligatórnu súčasť náležitostí každého návrhu na začatie konania pred ústavným súdom.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť v časti namietaného porušenia práv maloletého sťažovateľa odmietol pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

2. K namietanému porušeniu označených práv postupom okresného súdu

Vo vzťahu k namietanému postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 P 78/2013 ústavný súd vychádza z ústavného princípu subsidiarity svojej právomoci vo

vzťahu k všeobecným súdom vyplývajúceho z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého rozhoduje ústavný súd o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Uplatňujúc princíp subsidiarity dospel ústavný súd k záveru, že sťažovateľ sa v tejto časti mal domôcť ochrany svojho základného práva využitím opravných prostriedkov. V danom prípade bol proti uzneseniu okresného súdu prípustný opravný prostriedok – odvolanie, ktorý aj sťažovateľ v 1. rade včas využil. Krajský súd o odvolaní rozhodol uznesením sp. zn. 5 CoP 88/2014 z 18. novembra 2014, v ktorom sa vysporiadal s obdobnou argumentáciou, akú sťažovatelia uviedli aj v sťažnosti ústavnému súdu. Z toho potom vyplýva, že bolo plne v právomoci krajského súdu poskytnúť sťažovateľom ochranu ich práv, ak by dospel k záveru, že ich práva boli skutočne porušené. Ústavný súd preto sťažnosť v časti, v ktorej smerovala proti postupu okresného súdu, odmietol z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

3. K namietanému porušeniu práv sťažovateľov postupom krajského súdu

Sťažovateľ v 1. rade v sťažnosti namieta porušenie svojich práv a práv svojho maloletého syna aj postupom krajského súdu, ktorý rozhodol o odvolaní proti uzneseniu okresného súdu, ktorým bol zamietnutý návrh sťažovateľa v 1. rade na nariadenie predbežného opatrenia v konaní o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností na dobu po rozvode k maloletému sťažovateľovi tak, že ho ako vecne správne potvrdil. Sťažovateľ v 1. rade v uvedenom návrhu žiadal, aby súd zveril maloletého sťažovateľa na obdobie 6 mesiacov do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov.

Ústavný súd v súvislosti s posúdením tejto časti sťažnosti považuje za potrebné predovšetkým uviesť, že posúdenie podmienok na nariadenie predbežného opatrenia je vecou všeobecných súdov (čl. 142 ústavy). Ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) ústavný súd v zásade nie je oprávnený zasahovať do rozhodnutí

o predbežných opatreniach, keďže nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov, o to viac, že ide o rozhodnutia, ktoré do práv a povinností účastníkov konania nezasahujú konečným spôsobom (IV. ÚS 82/09). Ústavný súd posudzuje problematiku predbežných opatrení zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o nariadení predbežného opatrenia alebo o zamietnutí návrhu na jeho vydanie pristupuje len za celkom výnimočných okolností. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o predbežných opatreniach iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu.

V nadväznosti na uvedené považuje ústavný súd za potrebné ďalej uviesť, že aj v konaní o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia musia byť rešpektované minimálne požiadavky zodpovedajúce princípom spravodlivého procesu, resp. základnému právu na súdnu ochranu. Rozhodnutie o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia musí mať predovšetkým rovnako ako iné rozhodnutia zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle, teda musí byť najmä náležite odôvodnené. Všeobecný súd pritom nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

Ústavný súd poukazuje tiež na to, že účelom predbežného opatrenia je dočasná úprava práv a povinností, ktorá nevyklučuje, že o právach a povinnostiach účastníkov konania o predbežnom opatrení bude vo veci samej rozhodnuté inak, než v konaní o predbežnom opatrení. Všeobecný súd predbežným opatrením dočasne upravuje pomery účastníkov konania, pričom je dôležité, že je povinný poskytnúť ochranu tomu, kto sa vydania predbežného opatrenia domáha, ale v rámci ústavných pravidiel tiež tomu, proti komu návrh smeruje. Predbežné opatrenia s ohľadom na ich charakter nemôžu spravidla zasiahnuť do základných práv alebo slobôd účastníkov konania, lebo rozhodnutia

o nich nemusia zodpovedať konečnému meritórnemu rozhodnutiu (napr. III. ÚS 309/2012, II. ÚS 339/2012). Predbežné rozhodnutia predstavujú opatrenia, trvanie ktorých je obmedzené a môže byť kedykoľvek na návrh zrušené.

Vychádzajúc z uvedených východísk sa ústavný súd pri predbežnom prerokovaní tejto časti sťažnosti sústredil na posúdenie, či ju nemožno považovať za zjavne neopodstatnenú.

3.1 K namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu

Ústavný súd už vo svojej judikatúre konštatoval, že rozhodovanie a rozhodnutie o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia možno považovať za súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ústavy (II. ÚS 37/00, II. ÚS 46/00, II. ÚS 222/04).

Podľa čl. 51 ods. 1 ústavy domáhať sa práv uvedených v čl. 35, 36, 37 ods. 4, čl. 38 až 42 a čl. 44 až 46 tejto ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú. V prípade základného práva garantovaného čl. 46 ods. 1 ústavy je týmto zákonom zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“).

Podľa § 74 ods. 1 OSP pred začatím konania môže súd nariadiť predbežné opatrenie, ak je potrebné, aby dočasne boli upravené pomery účastníkov, alebo ak je obava, že by výkon súdneho rozhodnutia bol ohrozený.

Podľa § 75 ods. 1 OSP predbežné opatrenie nariadi súd na návrh. Návrh nie je potrebný, ak ide o predbežné opatrenie na konanie, ktoré môže súd začať i bez návrhu.

Podľa § 75 ods. 2 OSP návrh má okrem náležitostí návrhu podľa § 79 ods. 1 obsahovať opísanie rozhodujúcich skutočností odôvodňujúcich vydanie predbežného opatrenia, uvedenie podmienok dôvodnosti nároku, ktorému sa má poskytnúť predbežná ochrana, a odôvodnenie nebezpečenstva bezprostredne hroziacej ujmy. Z návrhu musí byť zrejmé, čoho sa mieni navrhovateľ domáhať návrhom vo veci samej.

Sťažovateľ namietal porušenie svojich označených práv, ako aj práv maloletého sťažovateľa postupom krajského súdu (a jemu predchádzajúcim postupom okresného súdu), pričom jadrom jeho argumentácie je námietka, že maloletý sťažovateľ nebol v konaní dosiaľ vypočutý, teda všeobecné súdy rozhodli o návrhu na vydanie predbežného opatrenia bez toho, aby im bol známy jeho názor.

Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia v jeho relevantnej časti uviedol: „V zmysle ust. § 219 ods. 1 O. s. p., odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

V zmysle ust. § 219 ods. 2 O. s. p., ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Odvolací súd po preskúmaní napadnutého uznesenia, prislúchajúceho spisového materiálu, vyhodnotením tvrdenia odporcu v odvolacom konaní dospel k záveru, že súd prvého stupňa v predmetnej veci rozhodol správne v súlade s právnymi predpismi.

Z obsahu spisového materiálu vyplýva, že rodičia maloletého dieťaťa sú manželia v rozvodovom konaní. Rodičia maloletého dieťaťa nežijú v spoločnej domácnosti. Matka maloletého dieťaťa podala na okresný súd návrh o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu na čas po rozvode. Odporca v rámci predmetného konania podal návrh na nariadenie predbežného opatrenia.

Predbežné opatrenie je dočasné opatrenie súdu, ktoré poskytuje ochranu ohrozeným alebo porušeným právnym pomerom účastníkov dovtedy, kým súd svojim meritórnym rozhodnutím neposkytne definitívnu ochranu. Podstatou predbežného opatrenia je jeho provizórnosť. V konaniach týkajúcich sa starostlivosti súdu o maloleté deti je potrebné obzvlášť starostlivo posúdiť, či sú splnené, resp. osvedčené podmienky stanovené zákonom pre nariadenie predbežného opatrenia. Je teda nevyhnutné, aby bolo osvedčené, že existuje nebezpečenstvo bezprostrednej ujmy, a že bez okamžitej, aj keď len dočasnej úpravy právnych pomerov by bolo zdravie, život a priaznivý vývoj maloletého dieťaťa ohrozené.

Odvolací súd dospel k záveru, že v danom prípade neboli splnené podmienky pre nariadenie predbežného opatrenia spočívajúceho v úprave striedavej osobnej starostlivosti.

Odvolací súd zdôrazňuje, že pri nariaďovaní samotného predbežného opatrenia prevláda požiadavka rýchlosti nad požiadavkou úplnosti skutkových zistení a to z dôvodu, že nariadením predbežného opatrenia má dočasný (predbežný) charakter. Z toho dôvodu nie je síce potrebné zisťovať všetky tie skutočnosti, ktoré má mať súd zistené pred vydaním konečného rozhodnutia (vo veci samej), ale musia byť osvedčené okolnosti, z ktorých sa vyvodzuje opodstatnenosť návrhu na toto dočasné opatrenie. Miera osvedčenia sa riadi danou situáciou, najmä naliehavosťou i riešeniami. Preukázanie alebo aspoň osvedčenie skutočností odôvodňujúcich nariadenie predbežného opatrenia sa posudzujú tak podľa obsahu návrhu, pripojených listín a skutkových okolností z nich vyplývajúcich, ako aj z dôvodnosti návrhu z hľadiska právneho posúdenia veci.

Odvolací súd dospel k záveru, že postupom súdu prvého stupňa neboli porušené právne predpisy, Ústava Slovenskej republiky, Dohovor o právach dieťaťa, Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“

Vzhľadom na obsahovú spojitosť uznesenia krajského súdu s uznesením okresného súdu ústavný súd považuje za potrebné v ďalšom poukázať aj na podstatnú časť odôvodnenia uznesenia okresného súdu, v ktorom uviedol: „Súd v rámci doteraz vykonaného dokazovania dospel k záveru, že v tomto štádiu konania by bolo vydanie takéhoto rozhodnutia predčasné. Súd doposiaľ vypočul iba odporcu, s tým, že nie je známy postoj

navrhovateľky k prípadnej striedavej starostlivosti, keďže táto sa na nariadené pojednávanie nedostavila.

Súd je toho názoru, že v danom prípade treba brať do úvahy najmä záujem maloletého a to, aby mu prípadná striedavá starostlivosť bola na prospech. Z uvedeného dôvodu je preto potrebné vykonanie ďalších dôkazov.

Súd je toho názoru, že vzťah medzi odporcom a maloletým sa naďalej rozvíja a je zabezpečený vydaným predbežným opatrením, podľa ktorého je odporca oprávnený stretávať sa s maloletým [REDAKOVANÉ] každú sobotu v mesiaci v čase od 14.00 hod. do 18.00 hod. za prítomnosti matky maloletého.

S poukazom najmä na potrebu vykonania základného dokazovania, akým je výsluch navrhovateľky, súd považuje v tomto štádiu konania návrh na vydanie predbežného opatrenia za predčasný a preto ho zamietol.“

Ústavný súd po preskúmaní uznesenia krajského súdu (v spojení s uznesením okresného súdu) dospel k záveru, že ho nemožno z hľadiska dodržania základných ústavnoprocených princípov považovať za zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. Krajský súd v požadovanom rozsahu preskúmal napadnuté uznesenie okresného súdu a po zvážení všetkých relevantných okolností dospel k záveru, že bolo vecne správne, a preto ho potvrdil. Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia poukazuje na uznesenie okresného súdu podľa názoru ústavného súdu uviedol dostatok dôvodov svojho rozhodnutia o odvolaní sťažovateľa a v potrebnej miere vysvetlil, na základe akých právnych úvah rozhodol.

Ťažisková námietka sťažovateľov o nevypočutí maloletého sťažovateľa v súvislosti s rozhodovaním o návrhu na vydanie predbežného opatrenia sa ústavnému súdu javí ako predčasná. Konanie o návrhu na vydanie predbežného opatrenia nemá prejudiciálny charakter, a preto zisťovať stanovisko maloletého sťažovateľa v ňom nie je v zásade nevyhnutné. Je pravdou, že maloletý sťažovateľ nebol v konaní vypočutý, avšak súčasne je potrebné konštatovať, že v tejto veci dosiaľ nebolo vydané právoplatné rozhodnutie, t. j. ide o konanie, v ktorom súd ešte stále organizuje svoj postup tak, aby získal podklady potrebné na rozhodnutie vo veci samej. Je vecou okresného súdu, ktorý túto vec prerokúva,

aby posúdil schopnosť maloletého sťažovateľa formulovať vlastné názory, a v prípade, že dospeje k záveru o jej danosti, aby následne pripravil všetky podklady potrebné na jeho vypočutie tak, aby výsluch nemusel byť opakovaný, resp. neskôr dopĺňovaný, a po výsluchu maloletého sťažovateľa zhodnotil jeho názory s prihliadnutím na jeho vek a úroveň.

Ústavný súd nezistil, že by samotná skutočnosť, že súdy zúčastnené na rozhodovaní maloletého sťažovateľa v konaní dosiaľ nevypočuli, v kontexte posúdenia eventuálneho porušenia základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru umožňovala dospieť k záveru, ktorý by odôvodňoval vyslovenie porušenia uvedených práv.

Aj vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd nie je a ani nemôže byť súdom skutkovým, t. j. jeho úlohou nie je nahrádzať činnosť všeobecných súdov, považuje postup krajského súdu za ústavne akceptovateľný. Navyše, princíp subsidiarity zahŕňa okrem iného aj zásadu minimalizácie zásahov ústavného súdu do právoplatných rozhodnutí iných orgánov verejnej moci, ktorým sa vo svojej rozhodovacej činnosti dôsledne riadi (napr. IV. ÚS 303/04, I. ÚS 55/2011, IV. ÚS 567/2012). Ústavný súd v nadväznosti poukazuje tiež na to, že obsahom označeného základného práva nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (II. ÚS 218/02, resp. I. ÚS 3/97).

Vzhľadom na to, že ústavný súd zhodnotil právne závery krajského súdu ako správne, nezistil relevantnú súvislosť medzi napadnutým postupom krajského súdu a základným právom sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani ich právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, predloženú sťažnosť v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

3.2 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 19 ods. 2 a čl. 41 ods. 1 a 4 ústavy a práva podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu

Podľa čl. 41 ods. 1 ústavy manželstvo je jedinečný zväzok medzi mužom a ženou. Slovenská republika manželstvo všestranne chráni a napomáha jeho dobru. Manželstvo, rodičovstvo a rodina sú pod ochranou zákona. Zaručuje sa osobitná ochrana detí a mladistvých.

Podľa čl. 41 ods. 4 ústavy starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov; deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť. Práva rodičov možno obmedziť a maloleté deti možno od rodičov odlúčiť proti vôli rodičov len rozhodnutím súdu na základe zákona.

Podľa čl. 19 ods. 2 ústavy každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

Podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie. Podľa odseku 2 štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať okrem prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných.

Sťažovatelia v odôvodnení svojej sťažnosti vo vzťahu k namietanému porušeniu uvedených práv garantovaných ústavou a dohovorom neuviedli žiadne relevantné dôvody. Ústavný súd preto považuje túto námietku za neopodstatnenú a konštatuje, že už prima facie nie je daná príčinná súvislosť medzi týmito označenými právami sťažovateľov a napadnutým uznesením krajského súdu, respektíve postupom, ktorý mu predchádzal. Ústavný súd preto sťažnosť aj v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa už ďalšími návrhmi sťažovateľov nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. marca 2015